

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

Dreptul de apărare (limitele lui), de d. I. Ionescu-Dolj.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ :

Curtea de Casație din Austria (Viena): D-na L cu Carol L, de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Înalta Curte de casație și justiție s. I: Ministerul Domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, Emanoil Băleanu și alții.

Curtea de apel din Craiova, s. I: Ministerul Domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, Emanoil Băleanu și alții.

Tribunalul județului Romanați: Ministerul Domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, Emanoil Băleanu și alții.

DREPTUL DE APĂRARE

(LIMITELE LUI)

Între drepturile proclamate de revoluțiunea franceză, și pe cari ne-am obișnuit a le numi în adevăr sfinte, este și dreptul de apărare.

Acest drept, de și numai o consecință naturală a celor trei mari principii de libertate, fraternitate și egalitate, este acel care a dat poate cele mai multe roade, a produs cele mai frumoase efecte, ajutând justiția în îndeplinirea înaltului său scop, de a da fie-căruia ce este al său. Iată cum se exprimă art. 14 din declarațiunea drepturilor omului : „*Nul ne doit être jugé et puni qu'après avoir été entendu ou legalment appelé, etc.*” (1).

Acest principiu, de drept natural, consacrat deja de Romani (2) și perpetuat în vechiul drept francez prin maxima : *nemo condemnatus, nisi auditus vel vocatus*, a trecut în toate legislațiunile moderne.

(1) Émile Acollas. *La déclaration des droits de l'homme*, pag. 130.

(2) Ait praetor : si non habebunt advocatum, ego dabo (leg. 19, de poenis).

Legislațiunea noastră ca și cea franceză, fără a reproduce această formulă tipică, a făcut aplicațiunea principiului în ambele proceduri, atât civilă cât și penală.

Nimeni nu poate fi judecat și condamnat fără a fi fost chemat spre a-și putea face apărările sale, e principiul ce zilnic se aude pronunțându-se la bara justiției, principiu ce formează cea mai puternică garanție a dreptății și mijlocul cel mai eficace de a ajunge la cunoștința adevărului. De aceea chiar, legiuitorul a ținut ca în materie penală, în faptele cele mai grave, ca crimele, preveniții să fie în tot-d'auna asistați de un apărător, chiar fără voia lor (art. 319 Pr. penală).

Multe s'ar putea spune de acest drept, dar nu istoricul și comentariul său m'aș determinat a scrie aceste rânduri, ci împrejurarea că modul cum se exercită une-ori acest drept, constituite—după socotința noastră—un adevărat *abus* al acestui drept.

Zilnic în ședințele diferitelor instanțe judecătorești, se observă din partea unor d-ni avocați, expresiuni foarte vehemente la adresa primei instanțe; în ședințele corecționale la adresa procurorilor; ba încă la Curțile cu jurați e chiar un sistem—zic unii avocați—de a dobândi achitarea, batjocorind și zeflemisând în toată apărarea pe procuror, pe judecătorul de instrucție și pe toți funcționarii cari au instrumentat în afacere, acuzându-i când de rele intențiuni, când că interesul meseriei le pretinde a scoate vinovați.

Am auzit avocați, lansându-se chiar până la insulte contra procurorilor ce ocupă fotoliul; pe alții făcând aluziuni politice amenințatoare, etc., care 'mi scapă din memorie; așa un avocat își începe apărarea ast-fel : „Am ascultat cu multă

„atențiune rechizitorul d-lui procuror, și spusele „d-sale mi-au amintit un aforism al lui Schopenhauer, care zice: *când Dumnezeu dă slujbă unui om, îi dă și mintea necesară, ca să poată fi la înălțimea slujbei* ⁽³⁾, ei bine, cu d. procuror îmi pare că suntem în excepțiune?!”

În fine câți alți termeni surprinzători, pe cari fie-cine, din cei ce au asistat la câte-va ședințe ale Curței cu jurați, a putut să le audă, să se convingă și să fie surprins, și la cari procurorul — pentru considerațiunii inerente slujbei sale — nu poate să răspundă cu aceiași libertate.

În privința dovezilor sau probelor aduse în sarcina preveniților, orî cât de puternice și ne dubioase ar fi, nu au alt-ceva de spus de cât că nu erau suficiente ca să motiveze arestarea unui om și aducerea lui înaintea Curței cu jurați, ba de multe ori că au fost stoarse prin maltratări, că procurorul nu ar fi susținut acuzațiunea dacă nu ar fi procuror și dacă nu ar vedea lucrurile prin prisma interesului meseriei sale; și aceasta chiar atunci când avocatul e convins ca și toată lumea de culpabilitatea prevenitului, ba încă de multe ori chiar când prevenitul mărturisește faptul. În fine avocatul prin apărarea lui caută, în loc de a face o adevărată apărare, să scoată pe procuror *bun de condamnat*, iar în privința acuzațiilor faptul ce li se impută, e dacă nu o înscenare, dar cel puțin o mare eroare judiciară.

E în adevăr un spectacol, de rău exemplu, ca înaintea celei mai solemne instanțe judecătorești și despre care un savant criminalist ⁽⁴⁾ a zis: *«dans tout État constitutionnel sagement réglé, l'institution du jury est le complément des lois fondamentales, et la garantie de toutes les libertés»* să-ți fie dat a auzi batjocorindu-se oamenii cinstiți în favoarea celor necinstiți, să auzi răspândindu-se neîncrederea în acei cari trebuie să avem cea mai mare încredere, blamând actele lor, vorbindu-se contra conștiinței, contestând evidența și taxând de insuficient tot ceea ce e prea suficient. Ba încă ceea ce e mai curios, e că această conduită o au și unii din d-nii avocați, cari cu câte-va luni mai înainte au desbrăcat

roba de magistrat și știu perfect de bine cum magistrații cunosc și practică tot așa de bine adagiul: *«mai bine zece vinovați achitați sau neurmăriți, de cât un inocent condamnat»*.

Cunoscută fiind filiera prin care trece o afacere până ce ajunge la jurați,—scrupulositatea ce magistrații instanțelor represive pun în descoperirea adevărului, atâtea formalități și atâtea preliminare cercetări și aprecieri relative la culpabilitate, ale unor oameni neinfluențați de nimeni, și cu destulă experiență, împrejurări ce ne determină a considera ca sigură culpabilitatea persoanei dată judecății,—e natural să ne întrebăm: *oare acesta să fie adevăratul înțeles al dreptului de apărare? acesta trebuie să fie adevăratul teren al apărării? acesta să fie înțelesul art. 336 Pr. penală, ca avocatul să nu afirme nimic contra conștiinței sale și de a se exprima cu moderațiune, negrăind nimic contra respectului cuvenit legilor, etc.? oare o apărare făcută în acest sens atinge cele două scopuri pentru care a fost creată, adică al societății și al prevenitului, și în fine acest drept de apărare, aprioristic vorbind, nu are el limitele sale peste care nu se poate trece?*

E incontestabil că prevenitul are dreptul prin avocatul său, să spună tot ce va crede util apărării sale ⁽⁵⁾ și a produce dovezile necesare stabilirei inocenței lui, precum și a discuta toate împrejurările de fapt ⁽⁶⁾, cari ar veni în favoarea lui, sau ar constitui o scuză atenuantă sau absolută; însă numai întru cât acestea rezultă din instrucțiunea scrisă sau din debateri ⁽⁷⁾.

«La mission du défenseur est de combattre ou d'atténuer les charges produites contre l'accusé, de relever les contradictions apparentes ou réelles des témoins, d'indiquer les invraisemblances ou les raisons de douter que les circonstances de la cause présentent, d'établir les faits de moralité qui peuvent jeter sur l'accusé un jour favorable, en un mot d'exposer tous les moyens qui naissent des débats et qui militent en faveur de la défense,

⁽⁵⁾ Faustin Hélie. L'instruction criminelle, Vol. 7, pag. 410.

⁽⁶⁾ Cestiunile de drept nu sunt permise a fi discutate înaintea juraților, ei nu judecă după lege, ci după conștiință.

⁽⁷⁾ De multe ori apărătorii amplifică faptele cu câte o mică împrejurare necesară lor, care nu rezultă nici din debateri nici din instrucțiunea scrisă, fără ca unii președinți să-i oprească, dar care aruncă îndoiala în spiritele juraților.

⁽³⁾ Nu știu dacă Schopenhauer are un ast-fel de aforism.

⁽⁴⁾ Béranger. Justice crimin., pag. 25, citat de Emile Garet în *Les bien faits de la révolution française*, pag. 215.

«et de les soutenir avec méthode, avec adresse, avec fermeté» (8).

Caracterul însă al întregii discuțiuni, trebuie a fi demnitos, cât se poate de energică, pornită din ferma convingere, însă respectuoasă, aceasta fiind forma ce convine langajului justiției, severității formelor judiciare și demnității profesiunii de avocat (9) precum și respectului datorit magistraților.

«L'avocat qui se fait, sciemment, le soutien de l'iniquité, se rend lui-même coupable d'iniquité; l'avocat qui protège, sciemment, une mauvaise action, commet lui-même cette mauvaise action; plus vil et plus condamnable alors que le méchant, dont il devient le complice, parce qu'il est plus éclairé et qu'il n'a pas pour lui l'excuse des passions» (10).

Deși în drept, e foarte greu a stabili precis, limitele acestui drept—după cum autorii o mărturisesc (11)—ca să poți cunoaște când ele au fost depășite, totuși art. 336 Pr. penală ne precizează foarte bine două puncte și anume:

a) că avocatul să nu afirme nimic în contra conștiinței sale; cea ce nu se poate controla nici o dată, și

b) că avocatul să se exprime cu cuviință și moderațiune, ne grăind nimic contra respectului datorit legilor.

Cu alți termeni, *adevărul în discuțiuni, moderațiune și respect în vorbire*; iată cele două limite aprioristice ale apărării și de la care avocatul nu trebuie să se depărteze. Interesul public și interesul particular cer aceasta (12).

Care ar fi însă în legislațiunea noastră, sancțiunea lipsei de moderațiune și respect a unui apărător înaintea unei instanțe judecătorești și în special la Curțile cu jurați?

Articolele din legile noastre care se referă la fapt sunt: art. 88 din legea jud. de pace; art. 87, 89 și 90 Pr. civilă; art. 117, 300, 303, 336, 515

și urm. Pr. penală; art. 182 C. penal; art. 128 legea de organizare judecătorească și în fine art. 13, 14 și 15 din legea corpului de avocați.

Din combinațiunea acestor texte, cred că depășirea limitelor dreptului de apărare, poate fi un *simple abus*, sau un *abus mai grav* și în fine un *delict* (13).

În primul caz, președintele singur poate reprima abuzul, în baza dreptului ce are de a ține poliția audienței, întrerupând pe apărător și făcându-l atent asupra datoriei sale, de a se exprima cu cuviință și moderațiune (art. 336 Pr. pen.).

Dacă însă apărătorul nu ar conțeni cu această ținută, președintele îi poate lua cuvântul, și în caz de insubordonanță poate ordona părăsirea sălii; când cred că tot președintele în baza art. 14 din legea corpului de avocați, poate cere consiliului de disciplină, aplicațiunea uneia din pedepsele înscrise în art. 13 din aceeași lege și consiliul—care e chemat a pedepsi faptele comise de avocați și cari ar atinge onoarea și interesele corpului—va fi ținut, cel puțin pentru condescendență a aplica o pedeapsă.

În cea ce privește delictele comise cu ocaziunea apărării, tribunalul sau Curtea le poate reprima *stante pede*, conf. art. 117, 515, și urm. Pr. penală și art. 182 C. penal, avocaților fiindu-le aplicabil dreptul comun, pentru delictele comise în audiențe (art. 15 din legea corpului) (14).

În toate acestea, președinții au o mare putere de apreciațiune; totuși în practică usează de aceste prerogative cu foarte mare prudență, căci nu cunosc nici o aplicațiune.

E rolul lor însă, în special al președinților Curților cu jurați, de a face să înceteze orî ce *spectacol de apostrofe*, la adresa procurorilor și ai celorlalți membrii ai instanțelor represive, *reducând* pe apărători la justul lor rol, dând dreptului

(8) Faustin Hélie, op. citat, pag. 716, Vol. VII.

(9) En toutes choses, la conduite, les écrits, les discours de l'avocat doivent prouver d'un côté, loyauté, franchise, amour de l'ordre, de la justice et de la vérité; de l'autre, humanité et dévouement, science, honneur et sagesse (Al. Fritot, *Espirit du droit et ses applications à la politique, etc.*, pag. 445).

(10) AL. Liouville. *Abrégé des règles de la profession d'avocat*, pag. 99.

(11) Faustin Hélie, op. citat, pag. 413, Vol. VII.

(12) O apărare în versuri, nu poate fi, ca ne convenabilă solemnității instanțelor judecătorești și severității langajului juridic (Faustin Hélie, Vol. VII, pag. 717).

(13) Faustin Hélie, op. citat, pag. 413, Vol. VII.

(14) Deși din art. 90 Pr. civ. și 515 Pr. penală pare a rezulta că ele nu vizează de cât delictele comise de publicul care asistă la audiențe, totuși azi față de art. 128 din legea de organizare judecătorească și art. 88 din legea jud. de pace, nu mai e nici o îndoială că se aplică și părților (Faustin Hélie, op. citat, Vol. VI, pag. 665). De asemenea la noi nu se mai discută cesiunea dacă președintele poate usa de aceste măsură când ședința a fost secretă (*à huis clos*) sau când tribunalul e retras în camera de deliberare, căci art. 128 leg. org. judecăt. e categoric. (Vezi V. Gh. Tătaru. *Președintele tribunalului în legislațiunea română*, pag. 73 și 135).

de apărare adevăratul său înțeles și ridicând astfel solemnitatea ședințelor la înălțimea lor.

E rolul, președinților în genere, de a interveni prin autoritatea lor, ca membri ai aceleiași familii judiciare,—avocați și magistrați—care au aceleași titluri, aceeași cultură, același scop în cauză—triumful adevărului—să nu se mai batjocorească în dauna interesului general și în detrimentul respectului datorit sanctuarului justiției.

Pe de altă parte, avocatura, această profesiune așa de nobilă și frumoasă,—a cărei origină se zice a fi divină ⁽¹⁵⁾ o cred înjosită de acei membrii ai ei, care înțeleg a se servi de expresiuni ce nu convin severității langajului juridic, contra acestora sub protecțiunea cărora se pun spre a obține dreptate și care poartă balanța imparțială a justiției.

Bine înțelese rolurile,—magistrați și avocați—vor părăsi acel teren, vor uni știința unora cu elocința celor-l'alți, vor asocia virtutea cu bunul simț și vor lupta de acord, apărând sfânta idee a justiției, această trebuință imperioasă a popoarelor și cea mai frumoasă dintre ideile pe care divinitatea le a sădit în inteligența omenească.

I. Ionescu-Doll

Substitut la Tribunalul Fălciui

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN AUSTRIA (Viena)

Audiența de la 22 Aprilie 1897

Căsătorie.—Capacitate.—Țară străină.—Soți austriaci catolici.—Despărțenie.—Căsătorie din nou.—Nulitate.

Căsătoria contractată de un cetățean austriac în țară străină este, din punctul de vedere al capacității, cărmuită de legea austriacă.

În consecință, Codul civil austriac neadmițând altă cauză de desfacere a căsătoriei dintre doi soți catolici de cât moartea unuia din ei, căsătoria de al doilea contractată de un cetățean austriac în țară străină, chiar cu o femeie protestantă, în urma desfacerei primei sale căsătorii prin despărțenia pronunțată în țară străină, este nulă.

Asupra cererii formulate de d-na L..., de religie protestantă, o cercetare a fost ordonată asupra căsătoriei contractate între numita L... și Carol L..., de religie catolică, la 10 Noembrie 1884, înaintea ofițerului stărei civile din Mylan (Saxonia) și a pastorului protestant din acest oraș; această căsătorie a fost declarată nulă de trib. din Pilsen, pentru următoarele motive:

Motive:—L..., contractase cu Anna T..., de

⁽¹⁵⁾ Al. Liouville, *Abrégé des règles sur la profession d'avocat*, pag. 105.

religie protestantă, o căsătorie anterioară, prima sa soție se găsea în viață în momentul căsătoriei de al doilea. Ori, L..., care aparține religiei catolice, este de naționalitate austriacă. După § 37 din Codul civil austriac ⁽¹⁾, contractele încheiate în străinătate între străini și cetățeni austriaci, sunt cărmuite de legea locului unde au fost încheiate, dacă părțile n'au adoptat în mod expres o altă lege, și intru cât legea străină nu este contrară art. 4 din Codul civil ⁽²⁾. Acest text dispune că Austriacii rămân supuși, chiar pentru actele încheiate în țară străină, legilor austriace, în ceea ce privește capacitatea lor. Cetățenii austriaci care se căsătoresc în străinătate, sunt deci obligați a îndeplini condițiile de capacitate prescrise de legea austriacă, și aceasta nu numai când ei se căsătoresc cu o austriacă, ci și cu o străină. Ori, după art. 62 ⁽³⁾ din Codul austriac, un bărbat nu poate să aibă de cât o singură femeie, și după art. 111, căsătoria dintre doi soți catolici nu se desface de cât prin moartea unuia din ei, această regulă aplicându-se chiar în cazul când numai unul din soți era catolic în momentul căsătoriei. Ori, în specie, Carol L... fusese mai întâi căsătorit cu o protestantă, care se găsea încă în viață în momentul contractării căsătoriei de al doilea. Divorțul fusese, ce e dreptul, pronunțat între soți de un tribunal saxon, însă căsătoria trebuie să fie validă după legea austriacă. Soții L... trebuiesc însă considerați ca de bună credință, fiind că ei au crezut că căsătoria de al doilea era validă.

(*Din Juristische Blätter*, 29 Aug. 1897, p. 417 și *Journal du dr. international (Clunet)*, anul 1898, p. 942, 943).

TRIBUNALUL DE APEL DIN VIENA

Audiența de la 14 Ianuarie 1896

Căsătorie.—Capacitate.—Țară străină.—Israelit austriac.—Despărțenie.

În materie de căsătorie, capacitatea soților este cărmuită de legea lor națională;

De unde rezultă că căsătoria contractată în Anglia

⁽¹⁾ Eată cum se exprimă art. 37 din Codul austriac: «De câte ori străinii contractează cu străini sau cu supuși de ai Statelor noastre în țară străină, aceste transacțiuni vor fi judecate dupe legea locului unde s'a contractat, afară de cazul când părțile ar fi avut în vedere în mod manifest o altă legislație sau când art. 4 din acest Cod s'ar opune la aceasta». Acest text n'a fost reproduș în Codul Calimach.

⁽²⁾ Eată cum se exprimă art. 4 din Codul austriac: «Legile civile obligă pe toți cetățenii pentru care ele au fost publicate. Cetățenii sunt supuși acestor legi pentru actele și afacerile ce ei întreprind afară de teritoriul Statului, intru cât ele restâng capacitatea lor personală de a contracta și intru cât aceste acte sau afaceri trebuie să 'și producă efectele lor legale înăuntrul Imperiului. Capit. următor va arăta intru cât aceste legi obligă pe străini». Cpr. art. 5 și 6 Cod Calimach.

⁽³⁾ Art. 62 din Codul austriac corespunde cu 88 și 89 din Codul Calimach.

Într'un israelit austriac și o creștină trebuie să fie declarată nulă, legea austriacă oprind căsătoria între creștini și necreștini.

Această lege neoprind însă căsătoria într'un israelit și o persoană care nu aparține nici unui cult (confessionslos), și prevedând, pe de altă parte, că persoanele care aparțin unui cult nerecunoscut de lege se consideră ca neaparținând nici unui cult, un israelit austriac se poate căsători, fie în Austria, fie în altă țară, cu o persoană aparținând unui cult nerecunoscut de lege.

Prin urmare, dacă bărbatul declară că el înțelege a nu aparține nici unui cult, ambii soți se consideră ca neaparținând nici unuia, și divorțul lor poate fi admis.

A..., cetățean austriac, de religie mosaică, s'a căsătorit cu d-ra B..., engleză și de religie protestantă. Căsătoria a fost celebrată înaintea ofițerului stărei civile engles competent după domiciliul soților. Mai târziu, soții s'au strămutat domiciliul la Viena; pe de altă parte bărbatul s'a lepădat de religia israelită și s'a declarat fără confesie (confessionslos). Femeea a căutat de asemenea să se lepede de religia protestantă, însă acest drept i s'a refuzat succesiv de președintele districtului și de guvernator.

Eată motivele decisiunii acestui din urmă:

Motive:— Legea fundamentală din 21 Decembrie 1867 distinge între bisericele și actele religioase legal recunoscute, pe de o parte, și adepții unei secte religioase nerecunoscută legalmente, și decide că legea nu se ocupă de acești din urmă.— Pe de altă parte, ordonanța ministerială din 20 Octombrie 1870 cere ca, pe rolurile persoanelor care nu aparțin nici unei religii sau secte recunoscute de lege, mențiunea religiei să fie înlocuită prin cuvintele «fără confesiune». Faptul de a aparține unei religii nerecunoscută de lege este deci asimilat faptului de a nu avea nici o religie.— Art. 6 din legea de la 25 Mai 1868 nu admite abdicarea oficială a unei religii de cât atunci când această religie este legal recunoscută (v. art. 15 din legea fundamentală asupra drepturilor generale ale cetățenilor), pe când adepții unei religii nerecunoscute în mod legal (art. 16 din aceeași lege) nu sunt supuși prescripțiunilor acestei legi, și în cazul când ei ar voi să adopte o religie legalmente recunoscută, ei n'ar avea de cât să observe dispozițiile art. 6, § 2 din sus citata lege.

Mai târziu, soții s'au adresat la tribunalul din Viena, în scopul de a dobândi divorțul pentru incompatibilitate de caracter (*eine unüberwindliche Abneigung, welcher wegen beide Ehegatten die Auflösung der Ehe verlangen*), conform art. 115 din Codul austriac.

În cursul acestei proceduri, tribunalul a avut de examinat validitatea căsătoriei dintre soți. Validitatea acestei căsătorii se susținea pentru următoarele motive:

«Înainte de toate este neapărat de a se cerceta dacă prima din condițiile cerute pentru o despărțenie, adică validitatea căsătoriei, există în specie. Două motive fac această chestiune îndoelnică. Cea dintâi este că Doamna A..., fiind protestantă (baptistă), trebuie în privința țărilor reprezentate în Reichsrath (Senatul Imperiului) să fie considerată ca creștină. Dacă această concepțiune ar fi exactă, validitatea căsătoriei ar fi îndoelnică, căci A..., în calitatea sa de cetățean austriac, era, chiar în privința unei căsătorii contractată în Anglia, și în baza art. 4 din Codul civil austriac, supus, în ceea ce privește capacitatea sa, legilor austriace, și mai cu seamă art. 64 din Codul civil austriac, care declară nule căsătoriile dintre creștini și necreștini» (1). În privința aplicării art. 4 suscitată la capacitatea persoanelor de naționalitate austriacă spre a se căsători în străinătate, vezi decisiile Curței supreme din Viena, citate de Glaser și Unger, t. 24, No. 11241; t. 22, No. 10250; t. 19, No. 8575. Mai vezi încă Unger, *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts*, t. I, p. 163; Krantz, *System*, etc., t. I, § 22; Zeiller, *Commentar über das allgem. bürgerliche Gesetzbuch*, § 4; Jettel, *Handbuch des internationalen Privatrechts* (Viena, 1893, p. 34).

A doua rațiune care face chestiunea îndoelnică este că religiunea baptistă nefiind recunoscută în Austria, D-na A... trebuia, după dreptul austriac, să fie considerată ca neavând nici o religie, în momentul celebrării căsătoriei, și că căsătoria ar trebui considerată ca validă, întru cât, în Austria, un Israelit se poate foarte bine căsători cu o persoană care nu are nici o religie. Această soluție trebuie admisă pentru următoarele motive:

a) Este loc de a se admite considerațiunile dezvoltate prin decizia guvernatorului din 9 Aug. 1895, și mai cu seamă trimeterea ce el face la ordonanța ministerială din 20 Octombrie 1870, în virtutea căreia actul de căsătorie a persoanelor

(1) Art. 91 din Codul Calimach oprește de asemenea conform dreptului canonic (canonul 72 al Sinodului ecumenic al VI din anul 692), căsătoria între creștini și necreștini, pravoslavnic (ortodocși) și persoane de altă dogmă. S'a decis însă de instanțele noastre judecătorești că asemenea împedcare era numai prohibitivă, iar nu dirimantă. C. Iași și Cas. rom. Dreptul din 1895, No. 60 și din 1896, No. 54. *Curierul Judiciar* din 1896, No. 28. Este însă de observat că, în această afacere celebră, înaintea Curței supreme, Ministerul public a luat concluzii în sens contrar. Vezi concluziile remarcabile ale d-lui procuror Ciru Oeconomu, publicate în *Curierul Judiciar* din 1896, No. 8. Chestiunea nu este deci așa de limpede pre cât se crede. Impărații Valentinian, Theodosie și Arcadius au oprit de asemenea căsătoria între Evrei și creștini (L. 5, Cod., 1, 9, *De judæis*), însă Justinian a rădicat această prohibițiune.

care nu aparțin la nici o religie sau unei secte legalmente recunoscute, trebuie să poarte mențiunea «fără confesiune»;

b) Chestiunea de a se ști la care religie aparține o persoană, și în special, acea de a se ști dacă ea este fără confesiune, este o chestie de drept public, iar nu de drept privat; de unde rezultă că această chestie este de competența autorităților administrative, iar nu de acea a tribunalelor. Orî, în specie, autoritățile administrative au recunoscut că D-na A. nu are nici o confesiune, și tribunalul este legat prin această decizie;

c) Doctrina recunoaște de asemenea în Austria că persoanele care nu aparțin nici unei religii sau nici unei secte legalmente recunoscute, trebuie să fie considerate ca neavînd nici o confesiune. (Cpr. Fr. I. Mahl-Schedel-Alpenburg, *Grundriss des Katholischen Kirchenrechtes* (Viena, 1890, p. 207, nota 325; *Österreichisches Rechtslexikon* (Praga, 1894), V^o *Confessionslose*);

d) Dacă există vre o îndoială în această privință, ea trebuie să fie decisă în favoarea validității căsătoriei, conform art. 99 C. civ. austriac⁽²⁾.

Tribunalul de prima instanță din Viena, prin sentința din 5 Noembrie 1895, în loc de a admite divorțul pe care îl cereau soții, s'a mărginit a pronunța separarea lor de trup și de masă (*Scheidung von Tisch und Bett*) pe timp de opt luni. Tribunalul, în considerentele sale, admite validitatea căsătoriei dintre soți pentru următoarele motive:

Motive:—Prima chestiune ce urmează a fi examinată este acea de a se ști dacă soții, fiind date religia lor și dispozițiile legislative privitoare la căsătoria dintre ei, au sau nu dreptul de a cere despărțenia pentru incompatibilitate de caracter, conform art. 115 din Codul civil austriac. Soții fiind căsătoriți în Anglia înaintea unui *registrator*, căsătoria lor este un act civil și celebrarea ei se stabilește prin producerea unui extract din registre. A..., soțul, era de religie mosaică, după cum dovedește actul său de naștere, de care mai târziu s'a lepădat. El este cetățean austriac, pe când soția sa, după actele oficiale produse în cauză, era membru a bisericeii baptiste, la care ea aparține și astăzi, și este de naționalitate engleză. Capacitatea personală a bărbatului, în ceea ce privește căsătoria, se determină deci de legea austriacă, pe când capacitatea personală a femeii și formele celebrării căsătoriei se determină de legea

engleză (art. 4 și 34 C. civ. austriac)⁽³⁾. În privința acestui din urmă punct, nici o obiecțiune nu se poate aduce validității căsătoriei, a cărei celebrare se dovedește prin act autentic. Căsătoria este de asemenea validă în privința bărbatului, pentru că femeea sa aparținînd unei religii nerecunoscute în mod legal în Austria după legea din 9 Aprilie 1870 (*Reichsgesetzblatt*, No. 51), trebuie să fie considerată ca ne avînd nici o confesiune, și art. 64 din Codul civil austriac nu oprește căsătoria dintre un Israelit și o persoană fără confesiune.

Căsătoria trebuie deci să fie considerată ca validă, și fiind că astăzi, pe de o parte, bărbatul este fără confesiune, ceea ce este adevărat și pentru femeie, iar pe de alta, după § 2, din legea suscitată, membrii unei religii nerecunoscute trebuie, în privința desfacerei căsătoriei prin divorț, să fie tratați ca membrii unei religii necatolice, legea austriacă fiind singura admisibilă în specie, soții A... sunt imputerniciți a cere astăzi divorțul pentru cauză de incompatibilitate de caracter. (Motivele sentinței arată apoi cauza pentru care, în fapt, separația de trup provizorie pe timp de opt luni este preferabilă în specie).

Părțile interjectînd apel contra acestei sentințe, acest apel a fost respins în ziua de 14 Ianuarie 1896 de către tribunalul superior din Viena, care s'a mărginit pur și simplu a adopta motivele primilor judecători.

(Din *Juristische Blätter*, anul 1896, p. 425, No. 36 și *Journal Clunet*, anul 1897, p. 1067-1071).

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE și JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 2 Iunie 1900

Președenția D-lui GR. LAHOVARY, Președinte

Ministerul Domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, Emil Ghica, soț, Emanoil Băleanu, tutorele minorilor copii ai defunctei Elisabeta, născută General Florescu, Baroneasa Maria Sentz-Keresty și Baron Sentz-Keresty soț

Eșire din indivisie. — Ordonanță de adjudecare. — Pe ce cale se poate ataca. — Respingerea, ca neadmisibilă, a acțiunii în nulitate în contra unei asemenea ordonanțe. — Exces de putere. — Dacă o asemenea ordonanță poate fi opusă ca lucru definitiv judecat. — Motivare eronată.

Ordonanțele de adjudecare date în materie de eșire din indivisie nefiind de cât niște convenții fă-

(2) Eată cum se exprimă art. 99 din Codul austriac: «Presumțiunea este tot-deauna în favoarea validității căsătoriei. (*Die Vermutung ist immer für die Gültigkeit der Ehe*). Impedirea produsă trebuie deci să fie bine stabilită, fără ca, în acest caz, mărturisirea concordantă a soților și jurământul lor să fie admisibile». Conform art. 115 Cod Calimach.

(3) Eată cum se exprimă art. 34 din Codul austriac. «Capacitatea personală a străinilor, în afacerile judecătorești (*zu Rechtsgeschäften*) se judecă în genere după legile locale la care străinul se găsește supus prin domiciliul său sau nașterea sa, dacă nu are un domiciliu real, afară de casurile particulare în care legea ar fi dispus altfel». Acest paragraf n'a fost reprodus în Codul Calimach. În cât privește art. 4 din Codul austriac, el a fost tradus *supra*.

cute între părți sub privilegierea justiției, sunt ca atare atacabile pe calea acțiunii principale ca ori-ce convenții isbite de nulitate.

Ast-fel, comite un înverdat exces de putere instanța judecătorească care refuză unei părți dreptul de a cere pe cale de acțiune principală anularea unei ordonanțe de adjudecare pentru eșire din indivisie, și motivează în mod eronat hotărîrea sa când se întemeiază pe excepția lucrului judecat, de oare-ce ordonanța de adjudecare pronunțată pentru eșire din indivisie, fiind susceptibilă, ca ori-ce contract, de a fi atacată prin acțiune principală nu poate fi considerată ca o sentință judecătorească care să poată fi opusă ca lucru definitiv judecat.

Decisiunea 219/900.—Casată, decisiunea Curței de apel Craiova, s. I cu No. 124/99, după recursul făcut de Ministerul Domeniilor în proces cu Ecaterina Emil Ghica, Emanoil Băleanu, Baroneasa Maria Sentz-Keresty.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de consilierul I. Duca;

Pe d-l avocat M. Antonescu din partea recurentului Minist. Domeniilor în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat N. A. Papadat din partea intimăților în combateri, și

Pe d-l procuror general D. Alexandresco în concluziuni fiind minoră în cauză.

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere, violarea art. 689 Pr. civ. și greșită aplicare a art. 1201 C. C.

«Curtea de apel respingând apelul Statului contra sentinței trib. Romaniți prin care a fost respinsă ca neadmisibilă acțiunea Statului pentru anularea ordonanței de adjudecare a acelui tribunal No. 1453/97 a comis un exces de putere, nesocotind dreptul Statului de a cere pe cale de acțiune principală, anularea acestei ordonanțe, violând și art. 689 Pr. civ., care neacordând dreptul de recurs în contra ordonanțelor de adjudecare pentru eșire din indivisiune, cum e în speță, le consideră ca niște contracte făcute sub autoritatea justiției, și prin urmare supuse acțiunii în nulitate.

«Curtea motivează în mod eronat soluțiunea sa pe excepțiune de lucru judecat, nefiind în cesiune o sentință judecătorească definitivă, ci o ordonanță de adjudecare pe cale de eșire din indivisiune, susceptibilă ca ori-ce contract de a fi atacat prin acțiune principală».

Având în vedere decisiunea supusă recursului din care rezultă că punându-se în vânzare moșia Criva, pentru eșire din indivisiune, Statul ca adjudecator nu a depus prețul oferit de dînsul, așa că moșia s'a scos din nou în vânzare pe comptul său, cumpărându-se de către intimății de azi, cu un preț mai mic de cât acela ce eșise la prima adjudecațiune; că în contra ordonanței de adjudecare cu No. 1454/97 Statul făcând apel, intimății au opus excepțiunea de neadmisibilitatea apelului, și Curtea din Craiova s. I, prin decisiunea No. 147/97 a respins această excepțiune ca neîntemeiată; că, în contra acestei deciziuni făcându-se recurs, ea a fost casată prin decisiunea acestei Curți cu No. 203/98, cu reserva pentru Stat de a cere anularea ordonanței prin acțiune pe cale principală; că Statul în urmă, intențînd acțiune principală, tribunalul de Romaniți prin sentința cu No. 65/99 a respins-o pe motiv că se pronunțase deja asupra mai multor incidente contencioase ivite cu ocaziunea dărei ordonanței, incidente care formează astăzi motivele Statului în cererea de anula-

țiune a vînzării și că ast-fel nu s'ar mai pronunța asupra lor fără a viola autoritatea lucrului judecat; că în contra sus citatei sentințe, Statul făcînd apel, Curtea din Craiova, prin decisiunea atacată azi cu recurs, adoptînd în totul motivele din sentința trib., a respins apelul ca neîntemeiat;

Considerând că ordonanțele de adjudecare date în materie de eșire din indivisiune, nefiind de cât niște convențiuni făcute între părți sub privilegierea justiției sunt ca atare atacabile pe calea acțiunii principale, ca ori-ce convențiuni isbite de nulitate;

Considerând dar, că în specie, obiectul acțiunii intențată de Stat, consistînd în anularea unei asemenea ordonanțe, instanțele de fond, pe de o parte, au comis un înverdat exces de putere când au refuzat dreptul Statului de a cere pe cale de acțiune principală anularea ordonanței de adjudecare, iar pe de alta, au motivat în mod eronat hotărîrile lor, când s'au întemeiat pe excepțiunea lucrului judecat, de oare-ce nu era în cesiune o sentință judecătorească definitivă, din care numai ar fi putut să resulte lucrul judecat ci, după cum s'a zis mai sus, era o ordonanță de adjudecare pronunțată pentru eșire din indivisiune, susceptibilă ca ori-ce contract de a fi atacat prin acțiune principală;

Că ast-fel fiind, mijlocul de casare invocat este întemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea de acord cu d. procuror general D. Alexandresco, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA, Secția I

Audiența de la 9 Octombrie 1899

Președenția D-lui L. LEONȚEANU, Prim-Președinte

Ministerul domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, baroneasa Maria Szent-Keresty și Emanoil Băleanu, pentru anularea unei vînzări

Decisiunea civilă No. 124.

Adjudecare.—Ordonanță de adjudecare pentru eșire din indivisiune.—Lucru judecat.

Ordonanța de adjudecare pentru eșire din indivisiune este, în principii, un act de jurisdicțiune grațioasă; însă, dacă ea resolvă vre-un incident contencios, constituie o hotărîre propriu zisă cu privire la acest incident și e susceptibilă de a dobîndi autoritatea lucrului judecat.

S'a ascultat d. Chintescu, avocat din partea apelantului, Ministerul Domeniilor, în desvoltarea motivelor de apel și d. avocat N. A. Papadat din partea intimatelor Ecaterina Emil Ghica, Baroneasa Maria Szent-Keresty și Emil Băleanu în combateri și d. procuror St. Mladoveanu în concluziuni, fiind minoră în cauză.

Curtea deliberând,

Asupra apelului făcut în termen de Ministerul domeniilor Statului prin d. avocat public de Doljiu contra sentinței trib. Romaniți No. 65/99, prin care i s'a respins ca inadmisibilă acțiunea ce a intentat contra intimăților Ecaterina Emil Ghica, Baroneasa Maria Szent-Keresty și Emanoil Băleanu, tutorele copiilor sîi minoră din căsătoria cu Elisabeta general Florescu, pentru ca față cu dînsii să se anuleze vînzarea moșiei Criva din comuna Enăsești, plasa Oltu de sus, județul Romaniți, vînzare făcută prin tribunalul Romaniți, cu ordonanța de adjudecare No. 1453/97 pentru eșire din indivisiune;

Vîzînd sentința apelată și actele prezentate de părți; Ascultînd pe avocații ambelor părți în concluziunile lor orale și scrise și pe d. procuror în concluziunile emise;

Avînd în vedere motivele coprinse în sentința apelată a trib. pe care le adoptă și în unire cu concluziunile d-lui procuror;

Curtea, în majoritate, respinge apelul făcut de Ministerul domeniilor Statului contra sentinței tribunalului Romanați No. 65/99, etc.

(ss) L. Leonteanu, C. Vallimărescu.....

Opiniune

Asupra admisibilității apelului și prin urmare a acțiunii intentate de Ministerul domeniilor contra d-lor Ecaterina Emil Ghica, Baroneasa Maria Szent-Keresty și Emanoil Băleanu, tutorele copiilor sîi minori din căsătoria cu Elisabeta general Florescu, acțiune care are de obiect anularea vînzării moșiei Criva din comuna Enășești, județul Romanați, făcută pentru eșire din indivisiune prin ordonanța tribunalului Romanați sub No. 1453/97;

Avînd în vedere că ordonanțele de adjudecare date în materie de vînzare a unui imobil pentru eșire din indivisiune nu sunt adevărate sentințe, spre a se putea susține că ele resolvă verî un litigiî între părți și prin urmare supuse căilor ordinare de retractare, ci ele nu sunt de cît niște convențiuni făcute sub privilegiu justitiei, și că atare atacabile pe calea acțiunii principale ca ori-ce convențiune isbită de nulitate, în adevăr nici un text din Procedura noastră civilă nu acordă dreptul de apel sau de recurs contra unor asemenea vînzări, căci dacă s'ar admite teoria contrarie; atunci Curtea prin efectul devolutiv al apelului ar trebui să refacă lucrările ce trebuiau executate de prima instanță și prin consecință să procedă densa la vînzările prin licitațiune pentru eșire din indivisiune

Că dar din acest punct de vedere suntem de părere că acțiunea intentată de Ministerul domeniilor este admisibilă;

In fond,

Avînd în vedere motivele invocate de apelant;

În ce privește pe concurentul Anastasiu care a depus zece mii lei în bonuri;

Avînd în vedere că art. 557 Pr. civ. spune că adjudecarea în comptul vechiului adjudecatar ar avea loc chiar de ar fi un preț mai mic și că este definitivă, adică fără licitare;

Avînd în vedere că art. 690 și 698 se referă la regula de drept comun pentru vînzări și cum la vînzările în compt nu este supralicitare, vînzarea în compt, nu se poate asimila cu adjudecarea provisorie, ci cu cea definitivă, și este necontestat că la vînzările definitive, adică la supralicitări cel ce se prezintă din nou trebuie să depună a zecea parte din prețul eșit, ori în speță cum prețul eșit era de 160.200 lei, Anastasiu trebuia să depună 16020 lei, pe cînd în realitate el n'a depus de cît 10000 în bonuri.

În ce privește pe concurentul Ceaușescu:

Avînd în vedere că de și se constată că Ceaușescu a depus o recepisă a Casei de depuneri în valoare de 200000 lei, însă aceasta nu însemnează cautiunea cerută de lege, întru cît acea recepisă putea fi cedată, urmărită, ori sequestrată, și de și i s'a acordat toate înlesnirile, lăsându-se vînzarea la finele ședinței, totuși dînsul nu s'a mai prezentat ca concurent;

Avînd în vedere că dacă și Statul n'a mai fost primit de tribunal a concura, aceasta se învederează prin împrejurarea că nu depusese prețul la prima adjudecare, și ceea ce este mai mult nici n'uși completase capacitatea, așa cum cere art. 22 din legea comptabilității generale a Statului, combinat cu art. 37 și 38 cum și cu art. 20 din legea din 2 Martie 1872, pentru administrarea Domeniilor Statului;

Avînd în vedere că Statul mai invoacă ca ultim motiv în susținerea apelului său că intimatul Em. Băleanu ca tutore n'ar fi fost autorizat de consiliu de familie a concura și că avocatul intimaților n'ar fi avut procuri speciale;

Avînd în vedere că din lucrările tribunalului, din contră se constată că d. Papadat mandatarul general

al intimaților a prezentat procură specială, și că tutorele Em. Băleanu a fost autorizat prin avisul consiliului de familie, avis omologat și de tribunalul Ilfov.

Pentru aceste motive suntem de părere a se respinge apelul Ministerului Domeniilor Statului contra sentinței trib. Romanați No. 65/99.

(ss) M. Economu, A. Herescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMANAȚI

Audiența de la 29 Ianuarie 1899

Președenția D-lui D. NICULESCU, Jude-Sindic

Ministerul Domeniilor cu Ecaterina Emil Ghica, Baroneasa Maria Szent-Keresty, Emil Băleanu tutorele ficei sale, Emil Ghica și Szent-Keresty ca soți pentru autorizare.

Sentința civilă No. 65.

Adjudecare.—Ordonanță de adjudecare pentru eșire din indivisiune.—Lucrul judecat.

Ordonanța de adjudecare pentru eșire din indivisiune este, în principiu, un act de jurisdicțiune grațioasă; însă, dacă ea resolvă pre-un incident contencios, constituie o hotărîre propriu zisă cu privire la acest incident și e susceptibilă de a dobîndi autoritatea lucrului judecat.

S'a ascultat: d. I. Marineanu, avocat al Statului din partea reclamantului Minist. de Domenii în susținerea acțiunii sale, în lipsa intimaților.

Tribunalul,

Asupra acțiunii de fafă, care are de obiect cererea Statului de a se anula vînzarea moșiei Criva din com. Enășești, plasa Oltu de sus, acest județ, vînzare făcută prin acest tribunal cu ordonanța de adjudecare No. 1453/97, pentru eșire din indivisiune;

Avînd în vedere că, de și făcută sub formă de sentință, adjudecațiunea pentru eșire din indivisiune este în realitate un act de jurisdicțiune grațioasă, întru cît nu constată de cît îndeplinirea unor formalități;

Avînd în vedere însă că dacă printr'o ast-fel de sentință se resolvă verî un incident contencios, dînsa constituie o hotărîre contencioasă asupra acestui incident și ca atare produce autoritatea lucrului judecat în privința lui;

Considerînd în speță, că prin ordonanța de adjudecațiune No. 1453/97, tribunalul se pronunță asupra mai multor incidente contencioase, care ađi, formează motivele reclamantului în cererea sa de anulațiunea vînzării;

Considerînd dar că tribunalul nu s'ar mai putea pronunța asupra lor, fără a viola autoritatea lucrului judecat;

Că ast-fel fiind în unire cu conclusiunile ministerului public și în baza art. 1201 C. civil;

Pentru aceste motive, redactate de d. jude-sindic D. Niculescu, Tribunalul, respinge ca inadmisibilă acțiunea intentată de Ministerul de Domenii, contra d-lor Ecaterina Emil Ghica, Baroneasa Maria Szent-Keresty și Emanoil Băleanu, pentru anularea vînzării făcute prin acest tribunal cu ordonanța de adjudecare No. 1453/97, pentru eșire din indivisiune.

(ss) D. Niculescu, B. B. Varlam.